

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Viite: Lausuntopyyntönnö 26.6.2019 (OKM/15/010/2019)

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua otsikossa mainittuun esitysluonnokseen liittyen sekä lausuu opetus- ja kulttuuriministeriölle kunnioittaen seuraavaa:

Esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Esitysluonnoksessa opintotukilakia ehdotetaan muutettavaksi pääministeri Rinteen hallituksen hallitusohjelman edellyttämällä tavalla. Opintorahat sidotaan esityksen mukaan kansaneläkeindeksiin ja opintorahan huoltajakorotukseen ehdotetaan 25 euron tasokorotusta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisäksi eräitä ajankohtaisista uudistuksista aiheutuvia säädösmuutoksia.

Yksityiskohtaiset huomiot

OSKU katsoo, että esitysluonnoksessa ehdotettu opintorahojen määrien sitominen kansaneläkeindeksiin (KEL-indeksi) on erittäin tarpeellinen ja perusteltu ratkaisu. OSKU yhtyy esitysluonnoksessa mainittuun toteamukseen, että opintotuen tulisi olla riittävä turvaamaan päätoimisen opiskeluajan toimeentulo. Esitysluonnoksen mukaan kansaneläkeindeksiin sitominen nostaisi opintorahoja syyslukukauden 2020 alusta noin yhden prosentin. **Vaikka indeksiin sitomisen palauttaminen onkin hyvä askel kohti opintotuen ostovoiman turvaamista, OSKU kuitenkin huomauttaa, että indeksiin sitomisesta huolimatta opintorahan taso on muihin sosiaalietuuksiin nähden erittäin pieni ja tarve opintorahan tasokorotuksella on huutava.** Myös nykytilanne, jossa opiskelijat ovat ainoa väestöryhmä Suomessa, joka pakotetaan varmistamaan välttämätön toimeentulonsa (opinto)lainalla, asettaa opiskelijat varsin eriarvoiseen asiaan muiden väestöryhmien kanssa.

Esitysluonnoksessa ehdotettu huoltajakorotuksen tasokorotus on OSKUn näkemyksen mukaan kannatettava. Tämä tasokorotus helpottaa hiukan ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien opiskelijalapsiperheiden hyvinvointia.

Esitysluonnoksessa ehdotettuihin muihin ajankohtaisista uudistuksista aiheutuviin säädösmuutoksiin OSKUIlla ei ole lausuttavaa.

Ammatillisessa koulutuksessa tapahtuneet uudistukset huomioitava opintotukilaisissa

Opintotukilakiin tehtävien muutosten yhteydessä OSKU haluaa kiinnittää opetus- ja kulttuuriministeriön huomion siihen, että ammatillisen koulutuksen uudistuessa opintotukilakia ei päivitetty vastaamaan uudistunutta ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä. Tämä aiheuttaa tällä hetkellä sekä tulkintahaasteita opintotukioikeuden osalta työpaikalla tapahtuvan oppimisen erilaisissa vaihtoehdoissa että todella ongelmallisen tilanteen oppisopimuskoulutuksessa oleville opiskelijoille. Opintotukilaisissa säädetään (1 luku 6 §) edelleen, että oppisopimuskoulutuksessa oleva opiskelija ei ole oikeutettu opintotukeen oppisopimuksen aikana, vaikka uudistuksen myötä ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat tekevät enemmän myös lyhyitä oppisopimusjaksoja aiemman koko tutkinnon suorittamiseen painottuvan oppisopimuksen sijasta.

Ammatillisen koulutuksen järjestämistavoissa tapahtuneet muutokset on huomioitava opintotukilainsäädännössä ja varmistettava, että lyhytaikaiset siirtymät oppisopimusmuotoiseen koulutukseen ja joustavasti takaisin eivät katkaise opiskelijan opintotukioikeutta jatkossa. OSKU huomauttaa, että nykytilanteessa lainsäädäntö kohtelee eriarvoisesti toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevia verrattuna korkeakouluopiskelijoihin, joilla taas palkalliset harjoittelujaksot eivät vaikuta opintotukioikeuteen vaan näistä kertyvät ansiotulot huomioidaan opintotuen tulovalvonnan yhteydessä. OSKU katsookin, että opintotuen tulee mahdollistaa oppisopimuksella opiskelu tulorajoihin perustuen.

Myös eduskunnan sivistysvaliokunta on kiinnittänyt edellä mainittuun asiaan huomiota mietinnössään SiVM 1/2019 ja todennut pitävänsä ehdottoman tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää pikaisesti ammatillisen koulutuksen opintotukea koskevat ongelmat. Mietinnössään sivistysvaliokunta totesi seuraavaa:

”Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota mahdollisiin muutostarpeisiin opintotukilainsäädännössä, jotta siinä tulisi otetuksi huomioon ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä muuttunut opiskelu. Valiokunnan saamassa asiantuntijalausunnossa huomautetaan, että ”opintotukilain (1 luku 6 §) mukaan oppisopimuskoulutuksessa oleva opiskelija ei ole oikeutettu opintotukeen oppisopimuksen aikana, vaikka uudistuksen myötä ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat tekevät enemmän myös lyhyitä oppisopimusjaksoja aiemman koko tutkinnon suorittamiseen painottuvan oppisopimuksen sijasta”. Oppisopimuskoulutuksessa oleva opiskelija on oikeutettu saamaan palkkaa oppisopimuksen ajalta. Valiokunta korostaa, että ammatillisen koulutuksen reformista aiheutuneet muutokset tulee ottaa huomioon opintotukilainsäädännössä siten, että esimerkiksi lyhytaikaiset siirtymät oppisopimusmuotoiseen koulutukseen ja takaisin oppilaitokseen eivät katkaise opiskelijan opintotukioikeutta. Valiokunta pitää ehdottoman tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää pikaisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opintotukea koskevat ongelmat ja sen perusteella ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi.”

Lausunto 9.8.2019

Helsingissä 9.8.2019

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry

Jessica Makkonen
Puheenjohtaja

Juuso Luomala
Pääsihteeri

Lisätietoja:

- pääsihteeri Juuso Luomala, juuso.luomala@osku.info, 044 977 4014